



Jaarbericht 2025

Ons jaar in vogelvlucht



Samen voor een mooie en
duurzame provincie Utrecht



Hack
samen
jouw
probleem!

Anne Stubbekoven
Innovatie

Voorwoord

Aan de slag!

Ruim 1,4 miljoen mensen wonen in de provincie Utrecht. Voor al deze mensen werkt de NMU dagelijks aan een mooie en duurzame provincie. En dat doen we met elkaar. Er zijn veel inwoners die kleine en grote bijdragen leveren. Bijvoorbeeld doordat ze samen met hun buurt hun straat vergroenen of hun huizen verduurzamen. Dit jaar plantten we met deze inwoners bomen, vergroenden we buurten en vierden we 10 jaar Utrechtse samenwerking rondom circulaire samenleving. We vertoonden een documentaire over lichthinder tijdens de Nacht van de Nacht en organiseerden talloze bijeenkomsten en trainingen. Dit, en meer is terug te lezen in dit jaarbericht.

Soms horen we van mensen dat al deze kleine acties maar een klein effect hebben. Dat het leuk is om samen met je burens aan de slag te zijn, maar dat het weinig

zoden aan de dijk zet. Toch zijn juist al deze bijdragen en de samenwerking essentieel voor een gezonde en duurzame provincie Utrecht. Kijk eens naar een zomerse zwerm spreeuwen. Het lijkt onmogelijk te doorgronden hoe een wolk spreeuwen functioneert. Maar het is eigenlijk heel simpel. Spreeuwen werken samen op zoek naar een slaapplek. Dat is noodzakelijk voor hun veiligheid. Elke spreeuw houdt tijdens zijn vlucht zeven spreeuwen goed in de gaten en volgt deze. En zo zwenkt de hele zwerm alle kanten uit, zonder te botsen. De ultieme samenwerking!

Als iedere inwoner, net als spreeuwen, zeven mensen in de gaten houdt en zij samen stappen zetten in hun eigen omgeving, dan kunnen we met elkaar beweging realiseren. Beweging naar een omgeving waarin we met zijn allen gelukkig en gezond zijn. Een omgeving die



bruist van de biodiversiteit, van het leven. Een omgeving die robuust is en tegen grote regenbuien kan, of juist droogte kan opvangen. Maar ook één die ervoor zorgt dat het ook bij hitte in steden draaglijk blijft. We willen een leefomgeving die ruimte biedt om te recreëren, om te werken, om te sporten. En waarin we ons eigen gezonde voedsel kunnen maken en eten.

Samen kan het wél!

Josja Veraart

Directeur Natuur en Milieufederatie Utrecht

Klimaat

We werken toe naar een klimaat-neutrale provincie in 2040. Broeikasgassen ontstaan niet alleen door het gebruiken van elektriciteit en gas, maar ook door het niet efficiënt gebruik van grondstoffen. Daarom werken we naast het realiseren van duurzame energie en warmte ook aan een samenleving waar het delen, lenen en repareren van spullen de normaalste zaak van de wereld is.



Panel

- Masato Sezawa
- Sophie Postma
- Hanna Pétursdóttir
- Christian de Jongh

HEEL
NEDERLAND
REPREERT

Klimaat

Aan de slag met spullen

Kunnen we het maken? Nou en of! Veel waardevolle spullen en dus grondstoffen belanden op de afvalberg. Steeds meer mensen houden zich bezig met het redden en repareren van spullen en wij ondersteunen die groeiende beweging graag.

We lanceerden het platform heelnederlandrepareert.nl. Het doel is om reparatie-initiatieven in de spotlight te zetten en de samenwerking te versterken. Samen met 29 gemeenten en partners zoals Provincie Utrecht, Milieu Centraal en Afval Verwijdering Utrecht hebben we repareren weer echt op de kaart gezet. Ook letterlijk: mensen kunnen hun initiatief nu aangegeven op de [Reparatiekaart](#).

Dit jaar organiseerden we maar liefst twee keer een campagneweek. De eerste gelijktijdig met de week van de Circulaire Economie. De tweede week in oktober stond kledingreparatie centraal.

Outdoorwinkel Bever was daarbij de centrale huiskamer. Op 10 oktober vierden we daar ook het Reparatiefeestje, waar een brede mix van beleidsmakers, ontwerpers, gedragsonderzoekers en vrijwilligers van Repair Cafés samenkwam.

Zo bouwen we met elkaar aan een wereld waarin spullen langer meegaan.

"Als iets al kapot is, kun je het alleen maar mooier maken."

— Michelle, deelnemer workshop Visible Mending



Klimaat

Aan de slag met warmte

De laatste stap in het verduurzamen van de woning – de gaskraan afsluiten – is voor veel mensen een spannende stap. Daarom geven we mensen graag een steuntje in de rug.

Met het proefproject Warm door Water begeleiden we het ontwikkelen van mini-warmtenetten voor 2 tot 5 woningen. De bron van het mini-warmtenet is aquathermie, oftewel warmte uit water.

Aquathermie is al vaak toegepast, zowel voor individuele woningen als op grotere schaal. Maar zo'n mini warmtenet is nét even anders dan anders, omdat meerdere woningen op een gedeelde waterbron worden aangesloten. Met aquathermie en een warmtepomp kun je samen met je burens binnen een jaar je huis volledig duurzaam verwarmen.

Afgelopen jaar waren we nauw betrokken bij 3 projecten in Amersfoort, Houten en

Soest. Dat waren inspirerende trajecten met zeer gedreven bewoners. We brachten ze een stap verder naar de uitvoering. De volgende stap voor 2 projecten is het aanvragen van de vergunning, waarna mogelijk al dit jaar het miniwarmtenet gerealiseerd wordt. Opvallend was dat zelfs uit stilstaand water uit een sloot een grote hoeveelheid warmte te winnen is, genoeg om woningen te verwarmen. Dat geeft veel kansen in ons waterrijke land!

Lees alles op www.warmdoorwater.nl

Bekijk het [filmpje](#) waarin onze projectleider Jessica Doorn vertelt over haar ervaringen met aquathermie.



Klimaat

Aan de slag met één koers

In november hebben maar liefst 18 gemeenten, de provincie Utrecht, waterschappen en maatschappelijke partners hun handtekening gezet onder het Koersdocument Circulair Denken, Regionaal Doen! Samen maken we circulariteit zichtbaar, haalbaar en normaal.

Met deze gezamenlijke verklaring kiest de regio Utrecht voor één duidelijke koers: van losse initiatieven naar gezamenlijke kracht op weg naar een circulaire samenleving.

Tien jaar samenwerking binnen de Alliantie Cirkelregio Utrecht heeft laten zien: alleen sámen kunnen we de omslag maken. Het nieuwe koersdocument (2026–2030) vertaalt deze ambitie naar actie – via acht regionale actielijnen, van circulair inkopen en biobased isoleren tot reparatie, agricycling en circulaire ambachtscentra.

De kracht van deze samenwerking schuilt in haar flexibiliteit én solidariteit. Kleine organisaties kunnen laagdrempelig aansluiten bij lopende projecten; grotere organisaties nemen de rol van aanjager en kennisdeler op zich. Samen werken we concreet aan het verminderen van grondstofgebruik in de regio.

“Het mooie is dat we concreet aan de slag gaan en dat iedere partij doet waar hij het beste in is. Dat geeft deze samenwerking vleugels.”

–Josja Veraart



Foto: Gerrit-Jan Woutersen



Foto: Gerrit-Jan Woutersen

Gezonde leefomgeving

De leefomgeving wordt gevormd door je eigen straat, wijk, buurt en gemeente. In de provincie Utrecht zijn al veel inwoners aan de slag om hun eigen omgeving groener en gezonder te maken, en te benutten voor hun eigen warmte- en energiebehoefte. Wij helpen hen op allerlei manieren hierbij.



Leefomgeving

Aan de slag met groene verbinders

Dit jaar legden we in onze projecten nog sterker de nadruk op groen als middel voor ontmoeting en verbinding. Naast lokale initiatieven zochten we meer contact met woningcorporaties en lokale initiatieven om samen buurten te vergroenen. We werkten hierbij samen met Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug en IVN Natuureducatie.

- In **De Bilt** deelden we met woningcorporatie Woongroen 30 plantpakketten uit om voortuinen te vergroenen.
- Ook in **Rhenen** werd op deze manier samen met woningcorporatie Rhenam Wonen 25 voortuinen vergroend.
- In **Doorn** is een plein omgetoverd tot gezamenlijke buurtuin door bewoners, vrijwilligers en woningcorporatie Nabijwonen.
- In **Soest** leverden huishoudens op drie plekken in de gemeente een tegel in, in ruil voor een inheemse Heuvelrug-tuinplant. De tegeltaxi haalde 172m² aan tegels op. In samenwerking met woningcorporatie Portaal.
- In **Elst** werkten we samen met Rhenam Wonen bij de actie vergroen-je-voortuin.
- Met de actie **Geveltuinburendag** gingen we in Wijk bij Duurstede en De Bilt de straat op: 35 bewoners deden mee en vergroenden de stoep voor hun gevel. Het resultaat was niet alleen meer biodiversiteit, maar ook meer contact.

“Vandaag heb ik meer burennedag gezegd dan de afgelopen tien jaar samen.”

–Deelnemer Wijk bij Duurstede



Foto: René van den Brandt



Leefomgeving

Aan de slag in tuinen en op daken

Samen maken we de Utrechtse regio weerbaarder tegen hitte en wateroverlast. Bijvoorbeeld door het opleiden van afkoppelcoaches.

Afkoppelcoaches helpen bewoners om regenwater slim te benutten in plaats van af te voeren. Zo voorkomen we wateroverlast én zorgen we voor extra water voor planten in de buurt. Zes afkoppelcoaches in de gemeente Utrechtse Heuvelrug hielpen 92 huishoudens met afkoppelen: advies en hulp bij regentonnen plaatsen, regenpijpen afkoppelen en aanleg van wadi's en vijvers. [Ook afkoppelcoach worden?](#)

Ook is er steeds meer interesse in het aanleggen van duurzame daken. Zo begeleidde de NMU bewonersinitiatieven uit gemeenten Utrecht, Amersfoort, Montfoort en Nieuwegein met het opzetten van een inkoopactie. Alleen al in Utrecht werd in totaal zo'n 2200 m² dak vergroend! En er zit nog meer in de planning! De voordelen zijn helder: koeler in de zomer, beter voor de biodiversiteit en een prachtig uitzicht.

“We hebben er geen omkijken naar, maar zien wel de voordelen: geen plassen in de tuin en extra water voor de planten en bomen.”

–Bewoner Helma, Amerongen



Leefomgeving

Aan de slag met data

Een gezonde leefomgeving begint bij inzicht. De NMU helpt inwoners op weg om data te verzamelen over hun leefomgeving: van lucht tot bodem, van water tot hitte.

Burgerwetenschappers zijn van grote waarde. Dankzij hun metingen wordt zichtbaar wat er in buurten speelt en waar kansen liggen voor verbetering. Naast bewustwording, helpt deze kennis in het gesprek tussen inwoners en gemeenten en biedt het gemeenten handvatten om gericht aan de slag te gaan met maatregelen.

In 2025 is de NMU binnen [Samen Meten Utrecht](#) een nieuwe samenwerking aangegaan met **Good City Sense** en **Globe**. Lokale meetgroepen en bewoners-, onderwijs- en onderzoeksnetwerken worden zo nog beter ontsloten. Samen maken we het makkelijker voor inwoners om burgerwetenschapper te worden.

Een zichtbaar resultaat van deze samenwerking is [Samen Houtstook Meten](#).

In veel buurten in de provincie Utrecht wordt hout gestookt, bijvoorbeeld in haarden of kachels. Dat zorgt voor gezelligheid en warmte, maar kan ook invloed hebben op de luchtkwaliteit in de omgeving. Veel inwoners vragen zich af: hoe schoon is de lucht in mijn buurt eigenlijk? Maar liefst **200 bewoners** meldden zich aan **om met een sensor de luchtkwaliteit rondom de woning te meten**.

Door samen te meten leren we meer over de kwaliteit van onze leefomgeving en kunnen we maatregelen treffen om de lucht écht gezonder te maken.



Foto: Gemeente Amersfoort





Natuur

Om een provincie vorm te geven waarin je ook in de toekomst fijn kunt wonen, is het belangrijk om bij alle ontwikkelingen in en buiten de stad, zoals landbouw, energietransitie en woningbouw, het belang van de natuur mee te wegen en te versterken.

Natuur

Aan de slag voor het Utrechtse landschap

In 2025 zijn we gestart met de campagne Van grond naar landschap waarmee we aandacht vragen voor het belang van natuurlijke elementen in het Utrechtse landschap

In de afgelopen 100 jaar verdween in onze provincie maar liefst 60% van de karakteristieke landschapselementen zoals heggen, bomenrijen en poelen. Deze elementen zijn belangrijk voor de natuur, maar ook voor de verhalen, geschiedenis en de identiteit van onze gebieden.

Met de campagne roepen we alle Utrechtse grondeigenaren – van particulieren en agrariërs tot verenigingen – op om nieuwe heggen, bomenrijen en poelen aan te leggen.

Daarmee dragen ze bij aan een mooier en toekomstbestendig Utrecht en behouden ze het leefgebied van planten en dieren.

We maakten drie video's met inspirerende verhalen van inwoners die het landschap vormgeven. We gaven een goedbezocht webinar om kennis uit te wisselen en we deelden gratis bomen uit.

“De houtsingels zijn een welkome aanvulling. Zowel voor schaduw voor het vee, als dat het er mooi uitziet. Het past bij het landschap.”

–Boer Terry van Loon



Natuur

Aan de slag met lekkere dingen

Lokaal eten begint bij weten waar je het dichtbij kunt kopen. Met leuke en smaakvolle activiteiten hebben we met onze campagne Lekker Lokaal volop ingezet om makers en hun producten zichtbaarder en tastbaarder te maken voor inwoners.

Lekker Lokaal stond dit jaar in het teken van uitbreiding: vanuit Utrecht Noordoost naar de hele provincie. We brachten stedelijke inwoners in contact met boeren en tuinders om de hoek. Zo hebben we, naast kraampjes met lokale producten bij het Lente- en Oogstfeest in het Griftpark, ook onze provinciebrede initiatievenkaart gelanceerd. Ook fietsten we met 65 inwoners langs lokale boeren, tuinen en voedselbossen rond Overvecht en Wijk bij Duurstede. Ze mochten proeven van allerlei heerlijke producten, van biologisch fruit tot zelfgemaakte dips van kruiden uit een voedselbos.

Ons doel: laten zien en “proeven” hoe veel leuke initiatieven, boeren, winkels, bakkers, restaurants en afhaalpunten met lekkere lokale producenten er eigenlijk al zijn in onze directe leefomgeving.

“Ik wist écht niet dat dit allemaal in mijn buurt zat!”

–Bezoeker Lekker Lokaal



Natuur

Aan de slag met vakantieparken

Vakantieparken zijn, ook al zijn er bomen en kampeervelden, toch soms een onderbreking van het natuurlijke landschap. Door te veel steen om de huisjes en te weinig variatie in inheemse beplanting heeft de natuur er geen baat bij. Hoe kunnen we parken ondersteunen die heel graag willen bijdragen aan de natuur en het watersysteem?

Met die gedachte startten we, in opdracht van Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug, de Vakantieparkenpilot. Met als doel natuurversterking en waterberging op de Utrechtse Heuvelrug als geheel. We voerden deze proefprojecten uit in Bos Park Bilthoven, RCN het Grote Bos en De Krakeling. Samen met experts analyseerden we de groenplannen van de drie parken. Daarnaast organiseerden we bij de drie parken workshops om gezamenlijk te verkennen hoe natuurwaarden en het watersysteem verder kunnen worden versterkt.

Bos Park Bilthoven lanceerde daarna de succesvolle “Actie Regenton”: 75 chalets kregen een regenton – een inspirerend initiatief om regenwater beter te benutten en drinkwater te besparen.

Met de opgedane inzichten willen we dit project uitbreiden naar andere vakantieparken op de Utrechtse Heuvelrug, zodat parken de verbindende schakels voor de natuur kunnen worden.



Steun ons

Word beschermmer van de gezonde, groene samenleving

Ons werk kan alleen bestaan als we onafhankelijk blijven en de ruimte hebben om te lobbyen, te verbinden en te inspireren. Terwijl subsidies onder druk staan, groeit de urgentie om onze natuur te beschermen en buurten groener en gezonder te maken. Daarom hebben we jouw steun nodig.

Ook [maandelijks](#) doneren is mogelijk. We waarderen het enorm als je bijdraagt. Zodat we bijvoorbeeld ook mensen kunnen bereiken die geen ruimte hebben om dagelijks met de energietransitie of circulaire samenleving bezig te zijn. Periodiek schenken met [extra belastingaftrek](#) is ook mogelijk i.v.m. onze ANBI-status.



Geef jij de nacht haar sterren terug?



Foto: Johan van der Wielen

Licht is mooi, soms is minder beter. In Nederland is het 's nachts zelden echt donker en dat verstoort het ritme van mens en dier. Met stress en slaapstoornissen tot gevolg. Daarom zetten de **Natuur en Milieufederaties** zich al jaren in voor een donkere nacht. Samen met overheden, bedrijven en inwoners gaan ze nu een stap verder. Met als doel in drie gebieden in ons land het licht met 25 tot 50% te dimmen. Dankzij onze deelnemers ontvingen de Natuur en Milieufederaties de afgelopen vijf jaar € 15,9 miljoen voor een natuurlijker Nederland. Dat is **The Power of Postcodes**.

postcodeloterij.nl



Colofon

Bewoners helpen bij hun inzet voor hun eigen leefomgeving zit in het DNA van de NMU. Daarnaast zijn we behartiger van natuur- en milieubelangen, meebeslisser in gebiedsprocessen en versneller van duurzame ontwikkelingen.

De NMU werkt nauw samen met de vijf andere natuur- en milieuorganisaties in de provincie Utrecht. En landelijk met de elf andere provinciale Natuur- en

milieuorganisaties. In 2025 werkten bij de NMU ca. 22 mensen. De Raad van Toezicht controleerde het beleid en dacht mee over de strategie. De Raad van Advies functioneerde als klankbord.

Het werk van de NMU wordt mede mogelijk gemaakt door de provincie Utrecht en De Nationale Postcode Loterij. De NMU heeft het CBF-keurmerk voor goede doelen en de ANBI-status.

Natuur en Milieufederatie Utrecht

Arthur van Schendelstraat 600

3511 MJ Utrecht

030 - 2567 350

info@nmu.nl | www.nmu.nl



Uitgave: NMU 2026

Foto's: NMU, tenzij anders vermeld

Ontwerp: Laurens Uilenbroek



Samen voor een mooie en
duurzame provincie Utrecht

